
**Telkibánya,
šperlitfolyásö
földtani képződmény
feltárása ó
tájvédelmi körzet
részterület
természetvédelmi
kezelési
tervdokumentációja**

**MTA Támogatott
Kutatócsoportok Irodája**

Dr. Szepesi János, Sütő László,
Soós Ildikó

**Aggteleki Nemzeti Park
Igazgatóság**

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

I. Megalapozó dokumentációi	3
1. Általános adatok	3
1.1. A tervezési terület azonosító adatai	3
1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése	4
1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok	4
1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos el írások	5
2. A tervezési terület állapotának leírása	5
2.1. Környezeti elemek	5
2.2. Élettelen természeti értékek	5
2.3. Biológiai jellemz k	6
2.4. Táj- és kultúrtörténeti adottságok	6
2.5. Oktatás, kutatás	6
2.6. Gazdálkodási jellemz k	7
3. Természetvédelmi kezelési célkit zések meghatározása	7
3.1. Természeti, táji értékek	7
3.2. Tervezési területhez kapcsolódó tevékenységek	7
4. Részletes kezelési terv	7
4.1. Természetvédelmi stratégiák	7
4.2. Részletes kezelési el írások	8
5. A tervdokumentáció térképmelléklete	12
B) Egyes területekre vonatkozó egyedi természetvédelmi kezelési el írások	13

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása –
tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési
tervdokumentációja

**Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása ó
tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési
tervdokumentációja**

Megalapozó dokumentáció

1. Általános adatok

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

a) Közigazgatási elhelyezkedése

Megye: *Borsod-Abaúj-Zemplén*

Település: *Telkibánya*, a 0198/10 hrsz.-ból 0,7303 ha, az

Sorszám	EOV X	EOV Y
1	821205	350806
2	821157	350773
3	821149	350782
4	821140	350788
5	821133	350790
6	821130	350793
7	821121	350806
8	821099	350834
9	821096	350838
10	821180	350890
11	821198	350880

EOV koordinátájú töréspontok által határolt terület.

Súlyponti EOV koordinátái: X= 821158 Y= 350831

A terület megközelítése: A tervezési terület Telkibánya belterületének DK-i részén található (Kossuth utca 34-36.), a Cser-hegy oldalában elhelyezked , felhagyott k fejt .

b) a védettségi kategóriája: Zempléni Tájvédelmi Körzet részterülete

c) Védelemre tervezett természeti terület esetében a m kódú területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

d) *Tervezési területen illetékes természetvédelmi hatóság:* Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi F osztály

e) *Tervezési területtel átfed , európai közösségi jelentőség , vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó terület megnevezése és sorszáma:* a HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal különleges madárvédelmi terület részterülete

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

a) *A természetvédelmi oltalom alatt álló terület természetvédelmi, tájvédelmi stb. Rendeltetése*

A tervezési terület a Zempléni Tájvédelmi Körzet területére esik, de a rajta található természeti érték miatt indokolt sajátos kezelési terv részterületeként megkülönböztetni. A ZTK kihirdet határozata az 1/1984. (XII.13.) OKTH rendelet 3.§ és a 147/2007. (XII.27.) KVVVM rend. a védettség fenntartásáról alapján: A védettség indoka és célja a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, a földtani és felszínalaktani természeti értékeknek, a folyó- és állóvizeknek, az erdők és gyepek növénytakarásainak, növény- és állatfajainak megőrzése, a területen található történelmi, kultúrtörténeti értékek és a hagyományos településkép megővése.

b) *A védetté nyilvánítási eljárás alatt álló területek esetében a tervezési terület természetvédelmi, tájvédelmi rendeltetése*

A šperlitfolyáső néven ismert vulkáni képződmény egy felhagyott bányaudvar a Zempléni Tájvédelmi Körzet határán. Telkibánya DK-i elvégzésénél helyezkedik el. A feltárás sajátos kezelési részterületté nyilvánítását a perlitben (*Szerencsi Riolittufa Formáció, Pálházai Perlit Tagozat*) kialakult keményebb, riolitos perlit sziklataréjok eróziós formakincse indokolja. A 2000-es évek elején még a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében még magyarázó táblával látták el, és a sziklaalakzatokat körbekerítették. Ez a fal eróziós folyamataiba erőteljesen beavatkozott, és a könnyen széteső perlit homokos anyaga 1 méter meghaladó vastagságban töltötte fel az alakzatok közötti teret. Az ezen megtelepedő cserjék miatt a képződmény jellege egyre nehezebben látható. A tervezési területen a természetvédelem eszközeivel azt kell elérni, hogy a Cser-hegyi lávadóm szegélyén kialakult, perlités vulkáni üveg típusszelvénye legyen. Ahhoz, hogy ezt a tudományos és természetvédelmi funkcióját betöltse, a feltárás területének újrendezése szükséges.

c) *Európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölésből származó rendeltetés*

A fent felsorolt Natura2000 területek védelme érdekében a különleges természetmegőrzési területek, valamint a különleges madárvédelmi területek természetvédelmi célkitűzése a területek jelölése alapjául szolgáló élőhelytípusok, valamint fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása az SDF adatbázis-nyilvántartásokban szereplő értékelésnek megfelelően.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

Település neve	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	M velési ág	Tulajdonosi csoport/kezelés
Telkibánya	0198/10	180,1991	erd	magán

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos elírások

A Zempléni Tájvédelmi Körzetet, melynek része a tervezési terület, kiemelkedő táj- és természetvédelmi értékei miatt 1984-ben nyilvánították védetté (1/1984. (XII. 13.) OKTH számú rendelkezés, majd a 147/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet, mint megerősítés).

14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről, és a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.

2. A tervezési terület állapotának leírása

2.1. Környezeti elemek

A telkibányai perlitfolyás a Tokaj-Zempléni-hegyvidék középtáj (földtani szakirodalomban Tokaji-hegység) része. A hegység a miocén vulkanizmus fiatalabb, bádeni-szarmata-pannon (15-9 millió év) sorozatait reprezentálja, melyet az andezites és riolitot tartalmazó tufagyag térben és időben összefonódó felszínre kerülése tesz egyedivé. Egy É-D-i csapású vulkanotektonikus süllyedékben mintegy 1000-1500 méter vulkáni anyag települ az alaphegységre. A mai változatos formakincs az elsődleges vulkáni formák (láva és tufatarakók, lávadómok) eróziójával, a Hernád és Bodrog vízgyűjtőjéhez kapcsolódó kisebb vízfolyások bevágódásával (pleisztocén) valamint a kárpátok fagyaprózódásával (krioplanáció) jött létre. A feltárás a telkibányai Ósva-völgyben a Központi-Zempléni kistáj (486 km²) északi részén található. A kistáj 140-893 méter tszf-i magasságú. Az átlagos relatív relief 180m/km², amely a mély völgyekkel tagolt, jellegzetes középhegységi vulkáni térszínen gyakran meghaladja a 200m/km²-t. Az éghajlata hűvös, mérsékelt nedves, D felé mérsékelt száraz. A csapadék évi összege 600-700 mm (400-450 mm esős), a napsütéses órák száma 1800 óra körül van. A középhőmérséklet sokévi átlaga északon 7,5-8,5°C, D-en 9,0-9,5°C. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok 29-30°C, a minimumok -16 és -18°C közöttiek. A leggyakoribb szélirány a völgyek elhelyezkedésének megfelelően az É-i és a D-i, sebessége a tetőkön átlagosan 3-4 m/s, a völgyekben 2-2,5 m/s. A területi adottságok az erdő- és vadgazdálkodás számára kedvezőek. Az erdősen tagolt kistáj vizeinek befogadója a Hernád és a Bodrog. Az Ósva-Csenk-patak az előbbi vízgyűjtő területének része. A vízjárás meglehetősen szélsőséges, kora tavasszal, nyáron és ősszel is heves árvizeket vezethetnek le. Vízük egyébként csekély.

2.2. Élettelen természeti értékek

A tervezési terület Telkibánya belterületén az Ósva-patak ÉNy-DK csapású, tektonikai vonal mentén bevágódott völgyében helyezkedik el. A Cser-hegy DNy-i oldalában található el fordulás a múlt században rövid ideig működött. A feltárás fő tömegét adó perlit

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

nagy kavasvartartalmú (75%<), szürke színű, kevés fenokristályt tartalmazó lávák zett (Szerencsi Riolitúfa Formáció, Pálházi Perlit Tagozat), amely jelentős mennyiségű szerkezeti vizet (3%<) tartalmaz. Vulkanológiailag egy riolitos lávadóm szegélyén gyorsan lehűlt vulkáni üveggé értelmezhető. A perlitesezés eredményeként az üveg hagymahéjszerűen egymásba ágyazódó repedések sorozatával fellazult, kézzel morzsolhatóvá vált. A Cser-hegy erodáltabb részein már teljesen lepusztult, és csak a riolitos részek bukkanak elő. A feltárás anyagából telérszerűen megjelenik, relatíve keményebb, ÉK-DNy-i csapású, riolitos perlit taréjok preparálódtak ki. Az első telér szinte teljesen riolitos perlitből áll, a dőlése 65-80 fok között változik. A legnagyobb sziklaalakzatot obszidián jellegű perlit építi fel. Egymásra merlegetes függőleges vetpárok (320/90, 220/90) szabdalják fel, amelynek köszönhetően az anyag nagyméretű tömbök formájában, több fázisban (2000-es évek) leomlott. Mára ezeket a csapadék elmosta, maradványukat a perlitomok betemette. A falon az elmozdulások hatására kialakult fényes csúszási felületek, vetvérték máris látványosak. DK felé haladva az anyag keménysége csökken, így a sziklataréjok is kisebbek. A riolitos perlitben a megszilárdulás közben látványos, nagyméretű (cm-dm) hólyagüregek (litofízák) és gömbszerű, mikrokristályos csomók (szferolitok, cm) képződtek. Ezek felületét tridimit képezi be.

2.3. Biológiai jellemzők

A kétfolyás lágyszárú növényzettel alig fedett pionír felszín. Fásszárúak közül terjed az akác, az erdei fenyő és a rezgőnyár. Az akác és a fenyő mechanikus visszaszorítása természetvédelmi szempontból indokolt. Védett növény és állatfaj előfordulása nem ismert.

2.4. Táj- és kultúrtörténeti adottságok

A földtani képződmény fontos eleme a tájképnek, szerepel az egyedi tájérték kataszterben. Kultúrtörténeti jelentősége nincs.

2.5. Oktatás, kutatás

A telkibányai perlit első említése a XVIII. századig nyúlik vissza. Fichtel J. E. (1791) a vulkáni üvegeket zeolitiként írja le. Esmark (1798) az itt gyűjtött mintaanyagot Freibergben szibériai mintákkal hasonlította össze, és elsőként alkalmazta rájuk Magyarországon a perlit elnevezést. A telkibányai vulkánok zettípusait Richthofen F. (1860) írta le részletesen, elkülönítve a különböző riolit (fluidális, litooidos) és perlit (obszidiános, tiszta, szferolitos) változatokat. Szabó J. (1867) szintén a *riolit vulkánok klasszikai lelhelyeként* említi Telkibányát. A hegység Ny-i peremével Liffa A (1953) foglalkozott, a perlit előfordulások viszonyait önálló publikációban foglalta össze. A Cser-hegyet Pantó (1966) a riolitok egyik *locus classicus*-aként említi, malomkő, szferolitos, litooidos változatokkal. Zelenka (2000) lávaár típusú perlitként definiálta. Szepesi & Kozák (2008), Szepesi (2009) a Cser-hegy riolit dómjának szegélyfácieseként értelmezte.

A Bükk Nemzeti Park kezelésében a fal előtt 2002-ben cölöpökkel kerítették körbe. Kerítés készült a feltárás hegyoldali részében is. A jelenségek értelmezését tájékoztató tábla segítette. A tereprendezési munkákkal a feltárás eróziós viszonyai jelentősen megváltoztak. A fal pusztulását nem sikerült lassítani, viszont az összes lepusztult perlitestörmelék a

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

cölöpökön belül maradt, folyamatosan feltöltve a sziklaalakzatok közötti teret. A törmeléken megtelepült akác a formakincset egyre nagyobb mértékben takarja el.

2.6. Gazdálkodási jellemzők

Magán a tervezési területen mezőgazdasági területhasználat nincs.

A tervezési területre irányuló idegenforgalom a természeti és tájképi értékek megtekintésére, a szabadidő eltöltésére irányul. A helyszín közelében halad el a sárga turistajelzés. Fontos a szakmai turizmus is.

A tervezési területen ipari és/vagy bányászati tevékenység nem folyik.

3. Természetvédelmi kezelési célkitűzések meghatározása

3.1. Természeti, táji értékek

A fő cél a feltárásban található, országos jelentőségű földtani képződmény, az élővilág, valamint környezetük természeti állapotának fenntartása, javítása; ökoturisztikai, örökségvédelmi célú bemutathatóságának és további kutathatóságának fenntartása; a területen található esetleges egyéb természeti értékek megóvása, bemutatása. Azt kell elérni, hogy a képződményként kijelölt terület természetes hatásoktól és emberi beavatkozástól mentesen, huzamos ideig betölthesse tudományos és természetvédelmi funkcióját, azaz hogy földtörténeti korok eseményeinek és képződményeinek, egyben a létrejöttükhöz szükséges földtörténeti időnek a reprezentánsaként, mint bemutatóhely oktatási, ismeretterjesztési, ökoturisztikai célokra hasznosítható legyen; biztosítható legyen a további kutatásra alkalmas, megközelíthető feltárás kialakítása.

Emellett fontos szempont a tervezési területen lévő élő természeti értékek fennmaradásának biztosítása is.

3.2. Tervezési területhez kapcsolódó tevékenységek

A tervezési területen nagyobb mértékben az emberi beavatkozások (falak fejtése), kisebb mértékben a természetes folyamatok (omlás, erózió, benövényesedés) korlátozhatják az ideális célkitűzések megvalósítását. Aktív természetvédelmi kezeléssel meg kell akadályozni minden olyan emberi tevékenységet és területhasználatot, valamint természetes hatást és folyamatot (erózió, leomlás, feltöltődés, növényzet kártétele, stb.), amely az adott objektumok fennmaradását veszélyezteti, s amely megvalósulásával külső hatásra megszűnik a feltárás természeti emlék jellege, sérül a táji érték, csökken a további megismerés és bemutatás lehetősége; károsodnak az élő természeti értékek.

4. Részletes kezelési terv

4.1. Természetvédelmi stratégiák

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

A képződmény fennmaradását, környezetének megóvását és az élővilág-védelmi, természetvédelmi célkitűzések elérését elősegítő tevékenységek támogatása; azok károsítását, megsemmisítését eredményező tevékenységek tiltása.

A területhasználat szabályozása, a területen folytatott gazdálkodási és egyéb emberi tevékenységek összhangjának biztosítása a természetvédelmi célkitűzésekkel és a terület rendeltetésével összhangban, a képződmény és az élő természeti értékek károsodásának megakadályozása érdekében.

A terület kutatásának, látogatásának, bemutatásának szabályozása, e tevékenységek összhangjának biztosítása a természetvédelmi célkitűzésekkel.

4.2. Részletes kezelési előírások

Megelőzési ághoz nem köthet természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

A tervezési terület **elsődleges értéke a földtani képződmény**, így annak kőzettani, rétegtani, szedimentológiai és morfológiai jellemzői. A tervezési területen a földtudományi értékek védelme biztosítja egyben a táji értékek védelmét is, melyek így külön beavatkozást nem igényelnek. Ezen értékek védelme elsősorban a káros emberi tevékenységekkel (illegális hulladéklerakás, vandalizmus) szembeni megóvást, másodsorban pedig a természetes, a meteorológiai, földtani folyamatok (lineáris és a növényzet által kifejtett erózió, tömegmozgások) okozta hatások mérséklését jelenti. Ennek megfelelően a területen a felszín átalakítása, vagy az azzal járó bármilyen tevékenység kizárólag a természetvédelmi célkitűzések elérése érdekében, a megadott területével érintett, a természetvédelmi kezelésért felelős nemzeti park igazgatóság munkatársának felügyelete mellett végezhető.

A területen követ fejtetni, a szállékanyagot vétni, faragni, festeni, alakját, méretét megváltoztatni, arra tárgyakat rögzíteni tilos. A rongálás nyomait (festés, vésés) lehetőség szerint el kell távolítani.

Élőhelyek kezelése, fenntartása

Feladat a növényzet térhódításának időnkénti megakadályozása, figyelembe véve a feltárás környezetében lévő növényzet megóvását. Fontos, hogy csak azok a lágyszárú vagy fás szárú növények legyenek eltávolítva a feltárásról, amelyek akadályozzák azok megtekintését vagy közvetlenül károsítják azt (pl. gyökerek feszítései), de természetesen itt szigorúan figyelembe kell venni azt, hogy védettek-e az egyes fajok. Különösen a tájidegen fajok eltávolítását kell előtérbe helyezni.

A növényzet eltávolítása csak mechanikus módszerekkel, csak a nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetve, megfelelő hatósági engedély birtokában (erdészeti hatóság, illetve természetvédelmi hatóság), valamint vegetációs- és fészkelési időszakon kívül végezhető.

Az élőhelyek kezelése és fenntartása, a fajok védelme nem történhet a képződmények állagának, láthatóságának kárára. Az előforduló/megtelepedett védett, vagy fokozottan védett fajok esetén mérlegelni szükséges, vajon aktív kezelés, áttelepítés, esetleg az élettelen értékekkel szembeni elsődleges megőrzés történjék-e. A védendő fajok természet helyének,

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

el fordulásának ismeretében a tanösvény átgondolt vonalvezetésével és kiépítésével megelőzhető állományaik sérülése.

Fel kell hívni a látogatók figyelmét a növények és állatok gyűjtésének tilalmára.

Táj- és kultúrtörténeti értékek

Látogatás

A tervezési terület egy, a terület földtana és fejlődéstörténete szempontjából rendkívül fontos és etalon képződményt tár fel, amely bemutatásra feltétlenül érdemes. Szabadon látogatható, így zárt, vagy korlátozottan látogatható területrészek nincsenek. Ennek megfelelően a szabadidős célú hasznosítás a természetvédelmi szabályok betartása mellett engedélyezhető. Tilos a területen technikai- és extrém sport tevékenységet folytatni.

Oktatás és bemutatás

A tervezési terület kezelésének fontos eleme a bemutatathatóság feltételeinek biztosítása. Ennek keretében a feltárás falának felületét évente legalább egyszer fokozott óvatossággal meg kell tisztítani a kipergés és lerakódó törmelékktől. Ahol szükséges, és rontja a feltárás stabilitását, ott a feltárás falában, peremén megtelepedett növényzetet rendszeresen, mechanikai kezeléssel el kell távolítani a földtani érték megfelelő láthatósága, bemutatathatósága, illetve a biogén kizetaprozódás elkerülése érdekében. Egyébként a természetes folyamatokat csak abban az esetben szükséges korlátozni, illetve törekedni hatásainak mérséklésére, ha ezzel életveszély szüntethető meg.

Kutatás, vizsgálatok

A földtani képződmények rendeltetésszerűen kutatási, oktatási tevékenység színterei is lehetnek, aminek a segítségét a természetvédelmi jogszabályok betartásával az erre jogosultak számára differenciáltan biztosítani kell.

Eszközhasználat nélküli tudományos megismerés, megfigyelés, a környezeti tényezők dokumentálása, a megfigyelések publikálása szabadon lehetséges.

A felszín csekély mértékben, kézi eszközzel megbontó tevékenység, illetve geofizikai eszközök (pl. paleomágneses mintavevő) használata a közintézmények számára regisztrációhoz, egyeztetéshez kötött.

A védett földtani képződményekben tudományos kutatást csak szakmai közintézmények végezhetnek, amihez a természetvédelmi kezeléssel történő egyeztetésen, illetve adott esetben a Tvt. 38. § (1) szerinti engedély megszerzésén kívül az MTA MRB tájékoztatása is szükséges. A kutatási tevékenység a feltárás állapotában, és a természeti környezetben csak a lehető legkisebb változás elidézésével történhet úgy, hogy természeti értékekben, beleértve a növényzetet és az állatvilágot is, jelentős visszafordíthatatlan károsodást ne okozzon. A kutatás végeztével a feltárást úgy kell visszahagyni, hogy az illeszkedjen a természeti környezetbe, és az eredeti, vagy az eredeti jellegéhez hasonló állapot helyreállítandó. A felszín gépi erővel történő jelentősebb megbontásával járó kutatás a helyszín jellege miatt még közintézmények által sem végezhető.

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

A kutatáshoz szükséges a tulajdonos, vagyongekezelő, használó hozzájárulása is, kivéve, ha a kutatásra pl. a Tvt. 41. § (1) szerint a természetvédelmi kezelő számára nyújtott, a védett terület jobb megismerését elősegítő szolgáltatásként kerül sor.

Jogosultsággal rendelkező jogtulajdonosok egyszeri bejelentés (regisztráció) megtétele után szerszámok használata nélkül alkalmanként összeszedhetik a kipergett, törmelékbe került kőzetdarabokat és smaradványokat, a térbeni korlátozások figyelembe vételével.

A kutatás publikált vagy adattárban elhelyezett eredményeit a kutatást végzők az igazgatóság számára elérhetővé kell tennie.

Terület- és földhasználat

A területen építmény elhelyezése kizárólag az ökoturisztikai célú bemutatás és az állagmegóvás érdekében engedélyezhető abban az esetben, ha az építmény a környezet tájképi egységét károsan nem befolyásolja, állapotát nem veszélyezteti.

A területen külszíni és mélyszinti bányaművelés nem folytatható, vadgazdálkodási létesítmény nem helyezhető el és nem üzemeltethető.

Természetvédelmi infrastruktúra

A tervezési terület eltt húzódik egy út, ennek megfelelően a feltárás könnyen megközelíthető.

A feltárás nem csak gyalogosan közelíthető meg, szükséges a biztonságos és könnyen járható, egyértelműen kijelölt ösvény kialakítása. A tervezett bemutatóhely végleges ösvényeinek kialakításakor a terület részleges lezárása szükséges, a tereprendevezést követően a közlekedést érintő korlátozó előírásokra várhatóan nincs szükség. Az ösvényeket úgy kell kialakítani, hogy illeszkedjen a természetes környezethez. Ehhez szükséges föld- és építési munkák csak kézzel végezhetőek.

Az ösvény elején tábla kihelyezésével egyértelműen jelezni kell a megközelítő útvonalat. Fel kell hívni a figyelmet a sziklafal veszélyeire, illetve arra, hogy a látogatók a kijelölt utakról ne térjenek le, a növényeket ne szedjék, az állatokat ne háborgassák.

A feltárás tövében kell elhelyezni a bemutató, ismeretterjesztő táblát, amelyen első sorban a képződmény nyújtotta földtani értékeket kell ismertetni, mellette a botanikai és táji értékekre is fel kell hívni a figyelmet.

A bemutatóhely tervezett táblája rendszeres karbantartást igényel. Állagmegóvása érdekében, évente legalább egyszer szükséges a tábla állapotának ellenőrzése (esetleges festése, a szerelvények ellenőrzése, szükség esetén pótlása vagy megerősítése). A látogatók útbaigazítása érdekében Telkibánya fontosabb pontjaitól (pl. templom, buszmegálló) útvonaljelzés indokolt. Itt a kerékpáros megközelíthetőségre is fel kell hívni a figyelmet! A tanösvény útjelzéseit évi rendszerességgel ellenőrizni és szükség esetén javítani, pótolni szükséges. Jelenleg a sárga turistajelzés halad el a feltárás közelében.

A bemutatóhely kialakítását követően a kezelési munkák viszonylag kis ráfordítással elvégezhetőek, amelyekbe lehetőség szerint be kell vonni a helyi civil szervezeteket, iskolákat. Nekik első sorban a rendszeres ellenőrzés, felügyelet, nyilvánosság figyelmének felkeltése terén lehet feladatuk.

Állandóan jelenlevő természetvédelmi riasztás biztosítása nem szükséges, de a kezelés során az ANPI részéről rendszeresen, havonta ellenőrizni kell a feltárás és a kiépített műtárgyak

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

állapotát. Ugyanakkor a területen a helyi polgár r szervezettel együttm ködve célszer megakadályozni a rongálásokat.

A tervezési területen ható káros természetes folyamatok (pl. bioerózió, tömegmozgások) nem jelent sek, a törmelékelt k nem mozognak, aktív beavatkozást nem igényelnek.

A terület határán, a f megközelítési útvonalak mentén hatósági tájékoztató táblát kell kihelyezni, szükség szerinti mennyiségben. A táblák fenntartásáról gondoskodni kell.

Amennyiben a területen az ökoturisztikai célú bemutatást szolgáló természetvédelmi infrastruktúra kiépítését nem az igazgatóság végzi, a bemutató útvonal nyomvonalát, a természetvédelmi infrastruktúra elemeit és azok elhelyezését, arculatát, valamint a tájékoztató táblák tartalmát (különös tekintettel a helyszínen betartandó látogatási szabályokra) el zetesen egyeztetni kell az igazgatósággal.

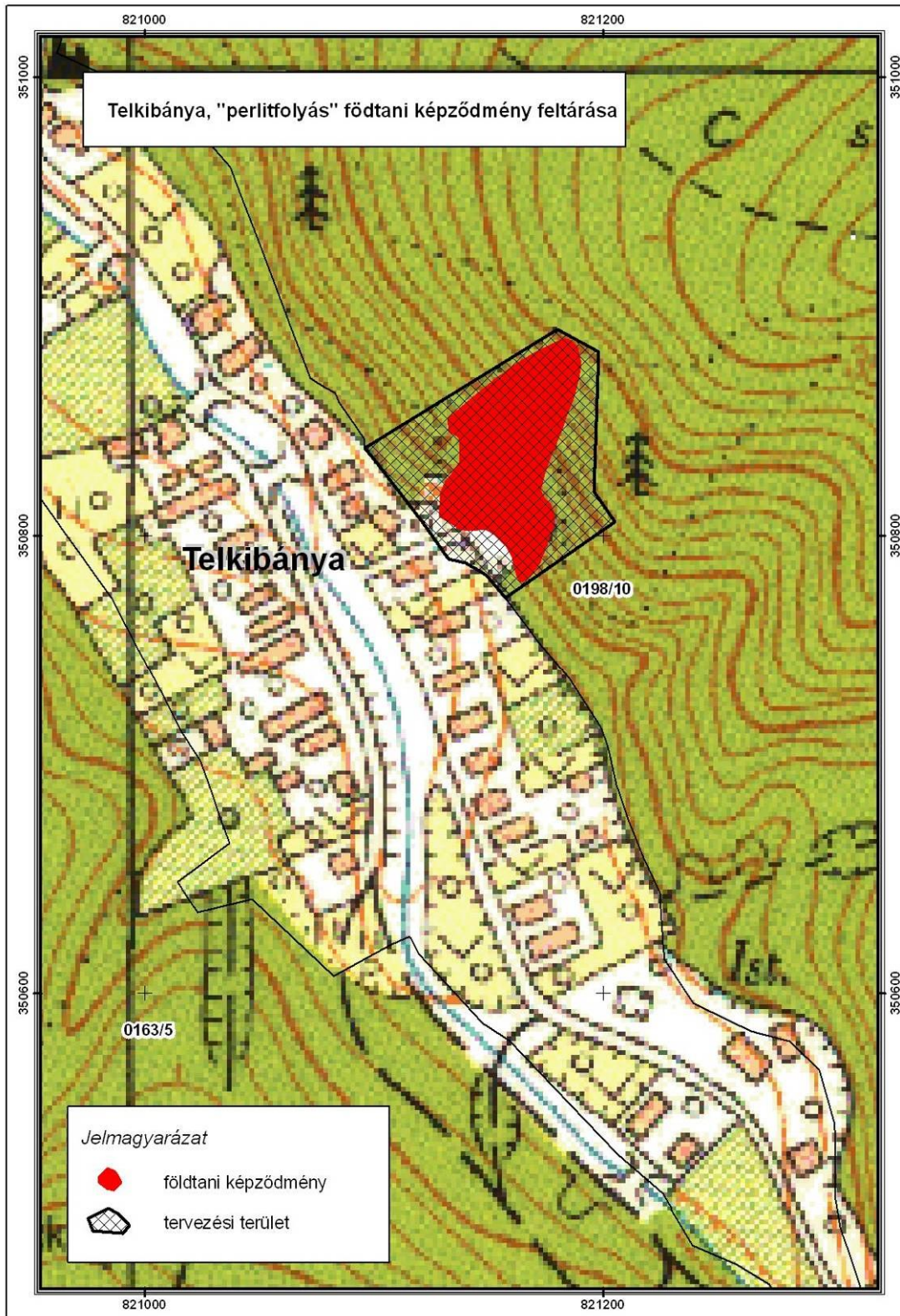
M velési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthet természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Erd k kezelése

Mivel a tervezési terület közvetlen környezetében erd gazdálkodás folyik, ezért a bemutatóhelyhez vezet ösvény környezetében és a tervezési területen az erdészeti tevékenységet korlátozni szükséges, fakivágás csak a balesetveszély elhárítás érdekében indokolt. A tervezési területet közvetlenül érint en közelítés, fadöntés, készletezés nem végezhet .

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

5. A tervdokumentáció térképmelléklete

Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása – tájvédelmi körzet részterület természetvédelmi kezelési tervdokumentációja

B) Egyes területekre vonatkozó egyedi természetvédelmi kezelési elírások

A Telkibánya, „perlitfolyás” földtani képződmény feltárása ó tájvédelmi körzet részterület speciális természetvédelmi kezelési elírásai:

- A terület kezelése során elsősorban a nem szonós, tájidegen fafajok egyedeinek eltávolítását kell előtérbe helyezni, amelyhez mechanikus módszereket kell alkalmazni.
- A növényzet az 1.1. és 1.3. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések érdekében történő eltávolítása csak mechanikus módszerekkel történhet a vegetációs időszakon és a területen fészkelő védett, fokozottan védett madárfaj fészkelési időszakán kívül. Amennyiben a növényzet eltávolítását nem az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: ANPI) végzi vagy végezteti elő, a tevékenységet a beavatkozás tervezett időpontja előtt legalább 5 nappal be kell jelenteni az ANPI-nak. Az ANPI szükség szerint tájékoztatja a bejelentőt a tevékenység elvégzésének természetvédelmi feltételeiről, korlátairól, illetve szükség szerint a Természetvédelmi Részleg útján biztosítja a tevékenység helyszíni természetvédelmi szakmai felügyeletét.